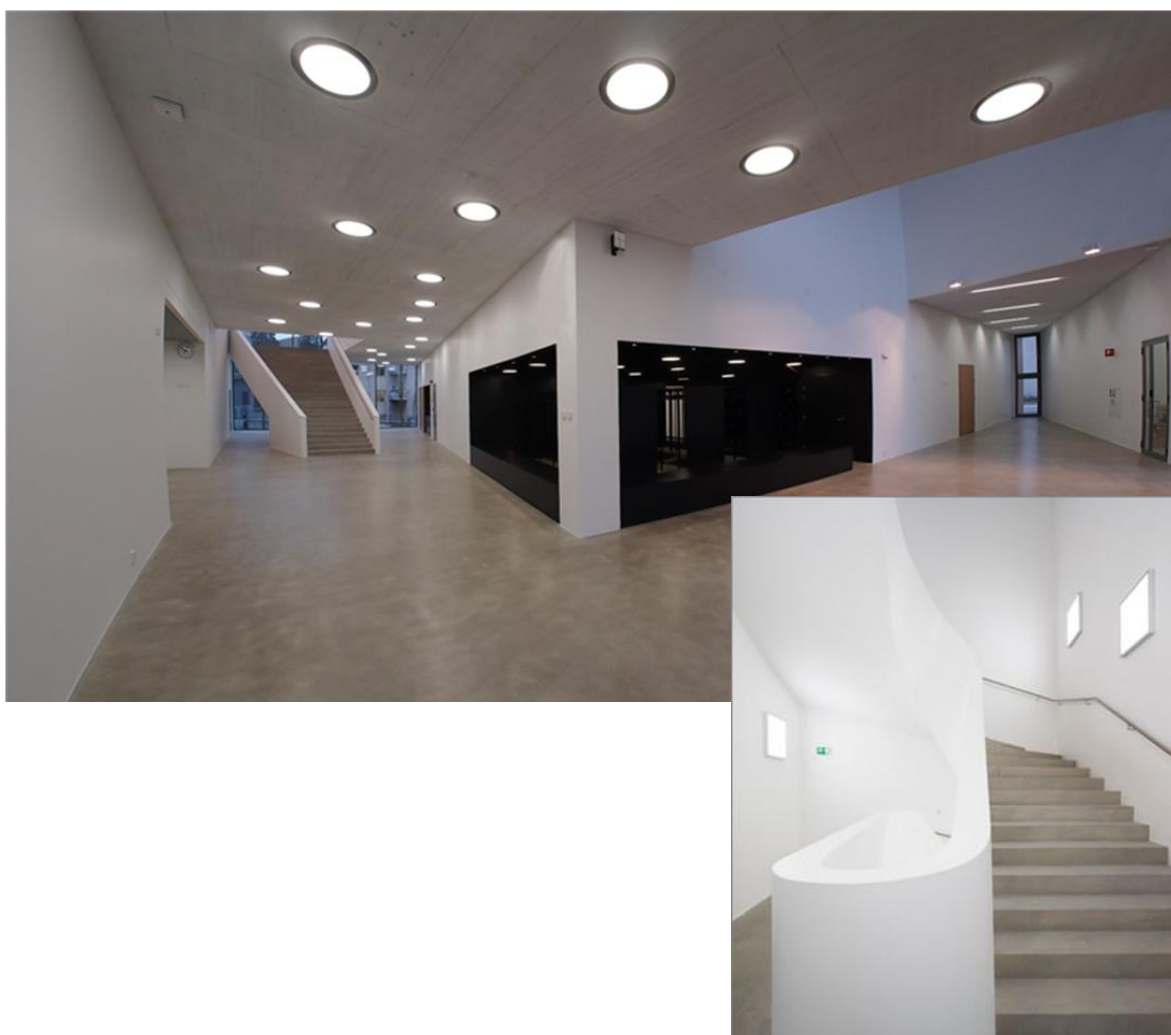

**Kangasalan kaupungin
Tarkastuslautakunnan**

Arviointikertomus vuodelta 2017

Hyväksytty tarkastuslautakunnan kokouksessa 22.5.2018

Val 11.6.2018

Sisällys

PUHEENJOHTAJAN KATSAUS	2
TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄT 2017	3
Tarkastuslautakunnan tehtävät kuntalain mukaisesti:.....	3
Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuotta 2017 koskevan arvioinnin aikana	4
Lautakunnan kokoukset ja toiminta	5
VUODEN 2016 ARVIOINTIKERTOMUKSEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI	6
TARKASTUSLAUTAKUNNAN VUODEN 2017 ARVIOINTIKERTOMUS	7
Kokonaistalouden tarkastelu	7
Talouden tasapainottamisen arviointi	8
HENKILÖSTÖ.....	9
STRATEGINEN JA KONSERNIJOHTO	10
Olellaiset konsernia koskevat tapahtumat	10
Elinkeinotoimi	10
Syventäviä näkemyksiä strategiasta, konsernijohdosta ja taloudesta alkaneen valtuustokauden osalta ...	11
SOSIAALI- JA TERVEYSKESKUS	12
SIVISTYSKESKUS	15
TEKNINEN KESKUS	16
YLEISIÄ KEHITTÄMISEHDOTUKSIA	17
TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS VALTUUSTOLLE	18

PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

Kangasalan tarkastuslautakunta valittiin kesäkuun alussa. Alkuun lautakunnan pääasiallisena tehtävänä oli sidonnaisuusilmoitusten käsittely. Tiettyjen kunnan luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on ilmoitettava sidonnaisuutensa kahden kuukauden kuluessa valinnasta.

Arviointityössään lautakuntamme päätti toimia yhdessä ja keskittyä sote-puolen asioihin enemmän. Myös muita alueita tarkastelimme. Haastattelimme työntekijäedustajia, sekä uusia viranhaltijoita että pidemmän kokemuksen omaavia viranhaltijoita ja kunnan ylintä johtoa.

Lisää jännitystä aiheutti keväällä kesken kiireisimmän vaiheen tilintarkastajan vaihtuminen. Nopeasti saimme kuitenkin rattaat pyörimään taas ja pääsimme jatkamaan työtämme.

Talouden tila on kaupungissamme hyvässä kunnossa. Se on tullut nähtyä monelta kantilta. Kunnossa oleva talous helpottaa tulevaisuuden suunnitelmallista rakentamista ja talouden hallinnan on syytä pysyä kontrollissa. Talouden hyvä tila ja sen hinta näkyy kuitenkin monessa paikassa kiireenä ja henkilöstövajauksena.

Haluan omasta puolestani kiittää niin viranhaltijoita, haastateltavia sekä tietenkin lautakunnan sihteeriä, tilintarkastajaa sekä lautakunnan aktiivisia jäseniä. Ensi vuonna, tai siis jo syksyllä, aloitamme Kangasalan historiassa ensimmäistä kertaa kaupungin toiminnan tarkastamisen. Kiitos.

Tämä arviointikertomus on tämän lautakunnan yhteinen näkemys edellisvuoden toiminnasta.

Tommi Rönö
Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄT 2017

Tarkastuslautakunnan tehtävät kuntalain mukaisesti:

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on järjestää hallinnon ja talouden tarkastus. Tarkastuslautakunnan tulee kuntalain 121 §:n mukaisesti suorittaa arviointi siitä, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Arvioinnin lähtökohtana on valtuuston tilikaudelle asettamat sitovat tavoitteet ja kunnanhallituksen selvitys niiden toteutumisesta.

Arvioinnilla on tarkoitus tuottaa hyödyllistä ja käytännöllistä tietoa päätöksenteon tueksi tarkastelemalla niin aikaansaatuja tuloksia kuin toiminnan tarkoituksenmukaisuutta. Tarkastuslautakunta arvioi kunnan toimintaa kuntalaisen näkökulmasta. Tarkastuslautakunta valmistelee tilintarkastajan valintaa koskevan esityksen valtuustolle. Tilintarkastajan tehtävät luetellaan Kuntalain 123 §:ssä. Lisäksi kuntalain 84 §:ssä on säädetty sidonnaisuuksien ilmoittamisesta tarkastuslautakunnalle.

Kunnan talouden ja hallinnon tarkastuksesta on säädetty kuntalain 14. luvussa. Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Kangasalan kunnanvaltuusto on päätöksellään 13.2.2017 § 12 valinnut tilikausien 2017-2020 tilintarkastusyhteisöksi Ernst & Young Oy:n päävastuullisena tilintarkastajana JHT, KHT Pasi Leppänen. Päävastuullisena tilintarkastajana on toiminut 20.3.2018 alkaen JHT, HT Ville Valkonen.

Arviointi toteutetaan kunnanhallituksen ja lautakuntien sekä viranhaltioiden toimintaa suunnitelmallisesti arvioiden. Kunnanhallituksella on päävastuu hallinnosta ja taloudesta, joten sen arviointiin kohdistuu erityinen huomio.

Tarkastuslautakunnan työ perustuu sen eri tahoilta keräämään arviointitietoon. Arviointikuulemiset ovat lautakunnalle tiedonkeräämisen keskeinen tapa.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuotta 2017 koskevan arvioinnin aikana

Jäsen

Rönö Tommi, pj
Isokallio Sina, vpj
Hanweg Harri
Airola Annina
Uskalinmäki Sari
Kekki Harri
Seppo Talli 21.8. asti
Nikkinen likka 21.8. alkaen

Varajäsen

Ahtiainen Pasi
Rinne Elina
Palovuori Karri
Juhajoki Kaisa
Kivimäki-Hietanen Heini
Mansikka-aho Juha
Nikkinen likka 21.8. asti
Aukee Ranja 21.8. alkaen

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja Tommi Rönö ei ole osallistunut Kangasalan Kiinteistöpalvelut Oy:n arviointiin (hallituksen jäsen), rakennus- ja ympäristölautakunnan arviointiin (lautakunnan jäsen 31.5.2017 asti), eikä viranomaislautakunnan arviointiin (lautakunnan jäsen 11.12.2017 asti).

Jäsen Sari Uskalinmäki ei ole osallistunut sosiaali- ja terveyslautakunnan, eikä kasvatus- ja opetuslautakunnan alaisen toiminnan arviointiin (lautakuntien jäsen 31.5.2017 asti).

Jäsen Harri Hanweg ei ole osallistunut kunnanhallituksen alaisen toiminnan arviointiin (hallituksen jäsen 31.5.2017).

Tarkastuslautakunnan sihteerinä toimi tutkimussihteerinä Tarja Ruukala.

Haastattelut on tehty lautakunnan kokousten yhteydessä.

Lautakunnan kokoukset ja toiminta

Tarkastuslautakunta kokoontui yhteensä 14 kertaa vuoden 2017 arviointityön merkeissä. Koko lautakunta kävi tutustumiskäynneillä terveyskeskuksessa, Kangasala-talossa ja teknisessä keskuksessa.

Tarkastuslautakunta osallistui kesäkuussa 2017 (Ideapark, Lempäälä) tarkastuslautakuntien yhteiseen seudulliseen koulutustilaisuuteen, sekä FCG:n tarkastuslautakunnille järjestämään koulutukseen Tampereella.

Koulutustilaisuuksien aiheita:

- Valvontaympäristön ja tarkastuslautakuntien arviointityön haasteet
- Uuden valtuustokauden haasteet ja talouden tasapaino
- Sidonnaisuusilmoitukset ja niiden valvonta

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja on osallistunut Tampereen kaupunkiseudun tarkastuslautakuntien puheenjohtajakokouksiin.

Vuotta 2017 koskevan arvioinnin osalta lautakunnan kokouksissa ja haastatteluissa kuultiin mm. kunnanjohtajaa, talousjohtajaa, sosiaali- ja terveysjohtajaa, hoitotyönjohtajaa, sosiaalityönjohtajaa terveyskeskuksen henkilökuntaa, sivistystoimenjohtajaa, rakennuttajaa, kiinteistöinsinööriä, rakennuspäällikköä ja henkilöstöjohtajaa sekä luottamushenkilöitä.

Tarkastuslautakunnan vuoden 2017 arviointityön painopisteenä ovat olleet kunnanhallituksen alainen toiminta, sosiaali- ja terveyskeskus, sekä konserniyhteisöt.

Luottamushenkilöiden haastatteluissa painopisteenä oli työhyvinvointiin, työturvallisuuteen, työterveyshuollon toimivuuteen sekä muutosjohtamiseen liittyviin, strategiasta johdettuihin teemoihin.

Vuoden 2017 arvioinnin painopistealueena oli arvioinnin syventäminen viiden pääteeman kautta.	
	Henkilöstö (saatavuus, pysyvyys, jaksaminen, ammattitaidon säilyttäminen, sairaspoissaolot)
	Strategiasta ja talousarviosta johdettujen tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017
	Talousarvion toteutuminen vuonna 2017
	Kuvaus palvelukeskuksen keskeisistä toiminnoista (organisaatio)
	Palveluiden saatavuus kuntalaisten näkökulmasta (onnistumiset ja mahdolliset ongelmakohdat)

VUODEN 2016 ARVIOINTIKERTOMUKSEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Tarkastuslautakunta on saanut kunnanhallitukselta vuoden 2016 arviointikertomuksessa esitettyihin kysymyksiin ja kannanottoihin vastauksena (KH 25.9.2017 § 322), että ”arviointikertomus ei aiheuta toimenpiteitä ja saattaa tämän valtuuston tiedoksi”. Koska vuoden 2016 tarkastuslautakunnan esittämät huolenaiheet ovat edelleen nousseet esille vuonna 2017, tarkastuslautakunta edellyttää, että asioihin annetaan riittävät selvitykset.

Strateginen johto

Vuoden 2016 arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta on todennut, että ”kuntouttava työtoiminta lisääntyi 100 prosentilla. Suurempi lisäys vaatii yhteistyötä TE -keskuksen kanssa. Lisäraha ja -henkilöstö eivät yksin riitä, vaan tarvitaan prosessien uudistamista”. Kuntouttavan työtoiminnan työsopimuksia tehtiin vuonna 2017 yhteensä 521, kun vuotta aiemmin sopimuksia tehtiin 362.

Tarkastuslautakunta:

- onko kuntouttavan työtoiminnan prosesseja uudistettu ja millä tavalla varmistetaan resurssien riittävydestä?

Sivistyskeskus

Vuonna 2016 toteutetut varhaisen tuen leikkaukset ja ryhmäkokojen suurentaminen ovat lisänneet henkilöstön kuormittumista, vaikka yleisesti sairauspoissaolot eivät olleet kasvaneet.

Vuoden 2016 arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota kouluissa voimassa olleeseen sijaistenottokieltoon. Tämä tarkoitti, että opettajien alle kolmen päivän poissaoloihin ei otettu sijaista. Nykyisen tarkastuslautakunnan saamien tietojen mukaan sijaisohjetta on noudatettu vaihtelevasti eri yksiköissä myös vuoden 2017 aikana. Ohjeistuksen tulee olla mahdollisimman selkeä näin tärkeässä asiassa.

Tarkastuslautakunta:

- Onko sijaisohje olemassa ja mikä on sen sisältö?

Sosiaali- ja terveyskeskus

2016 vuotta koskevassa arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta on esittänyt suositukseksi, että varhaiseen tukeen tulee panostaa, sillä se on usein kustannustehokkainta. Lastensuojelun menojen kasvu huolestuttaa palvelujen saatavuuden ja jonotilanteen näkökulmasta myös vuoden 2017 osalta.

Vuonna 2016 tarkastuslautakunta ilmaisi huolensa asiakasmäärän suhteesta henkilömitoitukselle. Vuoden 2017 osalta terveyskeskussairaalassa (nykyinen kaupunginsairaala) asiakasmäärän kasvu, monisairaajat asiakkaat, sekä resurssien ja tehtävänkuvien muutokset, ovat johtaneet henkilökunnan kuormittumiseen. Henkilökunnan työhyvinvointi on haastatteluiden perusteella heikentynyt, ja lisäresurssia tarvitaan kipeästi. Myös negatiivinen palaute potilaiden ja omaisten taholta on lisääntynyt.

Tarkastuslautakunta:

- Mihin toimenpiteisiin on ryhdytty lastensuojelun jonotilanteen purkamiseksi ja kustannusten kasvun hillitsemiseksi?
- Miten kaupunki aikoo vastata resursointihaasteeseen ja työhyvinvoinnin parantamiseen kaupunginsairaalan osalta?

TARKASTUSLAUTAKUNNAN VUODEN 2017 ARVIOINTIKERTOMUS

Lautakunta on arvioinnissaan keskittynyt poimimaan tehdyistä havainnoista oleelliset poikkeamat sekä tavoitteiden ylitykset ja alitukset, jotka nostetaan kootusti esille.

Toiminnallisten tavoitteiden arviointia on havainnollistettu värikoodein:

	Toteutunut hyvin
	Toteutunut osittain
	Tavoite ei ole toteutunut

Kokonaistalouden tarkastelu

Kangasalan kunnan talous vuonna 2017

Valtuuston hyväksymä vuoden 2017 talousarvio oli 243 847 euroa ylijäämäinen. Tilikauden aikana talousarvioon tehtiin muutoksia kun valtuusto myönsi 21.8.2017 vuoden 2017 talousarvion investointiosaan maa- ja vesialueiden hankintaan 1.100.000 euron lisämäärä-raham.

Talousarvion käyttötalousovosassa sitovia eriä ovat palvelukeskusten ulkoiset toimintamenot ja ulkoiset toimintatulot (bruttositovuus). Koko kunnan tasolla tarkasteltuna palvelukeskukset noudattivat valtuuston hyväksymää talousarviota hyvin. Palvelukeskuksista Sosiaali- ja terveyskeskus ylitti ulkoiset toimintamenot 408 370 eurolla ja Kangasalan vesi-liikelaitos 327 821 eurolla. Sivistyskeskuksen toimintatuotot puolestaan jäivät budjetoidusta 491 911 euroa.

Talousarvion käyttötalousovosassa toimintatuotot toteutuivat ennakoitua paremmin. Toimintatuottoja kertyi 43,5 milj. euroa eli 0,8 milj. euroa ja 1,78 prosenttia ennakoitua enemmän.

Toimintakulut toteutuivat myös ennakoitua paremmin. Toimintakulut olivat 187,4 milj. euroa ja toteutuivat 0,4 milj. euroa talousarviossa ennakoitua paremmin. Merkittävin toimintakulujen säästö tapahtui henkilöstökuluissa, jotka alittuivat 3,1 milj. euroa talousarvioon nähden. Alituksesta 1,0 milj. euroa kohdistui palkkamäärärahoihin. Merkittävin syy palkkamäärärahojen alitukseen oli sosiaali- ja terveyskeskuksessa kun vanhuspalvelujen vakanssien kokonaismäärä väheni 19 henkilöllä. Psykiatrian poliklinikalle ei saatu täytettyä vapaana olevia lääkärin virkoja, viisi vakanssia oli täyttämättä kuusi kuukautta vuoden 2017 aikana.

Toimintakate (=toimintatuotot - toimintakulut) oli -143,8 milj. euroa ja 2,3 milj. euroa talousarviossa esitettyä parempi.

Vuosikate oli 25,1 milj. euroa ja 3,4 milj. euroa parempi kuin vuonna 2016. Toimintatuottoja kertyi 2,4 milj. euroa ja 4,3 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2016. Toimintakulut olivat 0,4 milj. euroa pienemmät kuin edellisenä vuotena. Verotuloja kertyi 3,7 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2016 ja vastaavasti valtionosuuksia 0,3 milj. euroa vähemmän.

Tilikauden tulokseksi muodostui 11,7 milj. euroa, josta muodostettiin 8,0 milj. euron investointivaaraus yhteensä 11:een eri kohteeseen. Tilikauden ylijäämäksi muodostui näin ollen 3,7 milj. euroa.

Tilikauden tuloksen syntyyn vaikutti merkittävästi verotulojen kasvu 3,8 milj. eurolla ja toimintakulujen vähentyminen 0,5 milj. eurolla vuoden 2016 tasosta. Valtionosuuksissa oli laskua -0,3 milj. euroa ja toimintatuotoissa -2,0 milj. euroa. Talousarvion tuloslaskelmassa ei budjetoida sijoitusomaisuuden tuottoa, jonka vaikutus tulokseen oli 2,1 milj. euroa.

Investoinnit olivat yhteensä 12,7 milj. euroa, joista merkittävimmät investoinnit olivat tekonurmi-
kenttä 0,9 milj. euroa sekä katujen perusparannus 0,7 milj. euroa. Rahoitusosuuksia investointei-
hin saatiin 0,2 milj. euroa.

Rahoituslaskelmassa toiminnan ja investointien rahavirta oli 13,1 milj. euroa ja se toteutui 9,9 milj.
euroa edellistä tilikautta parempana. Vuosikate toteutui 3,4 milj. euroa parempana kuin vuonna
2016. Rahoituslaskelman suurimmat muutokset edelliseen vuoteen verrattuna on tapahtunut pit-
käaikaisten lainojen lisäyksessä. Pitkäaikaisia lainoja otettiin yhteensä 3,0 milj. euroa kun edelli-
sen tilikauden aikana lainoja nostettiin 10,5 milj. euroa. Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 11,4 milj.
euroa. Lainakanta pieneni 8,4 milj. euroa. Lainakantaan sisältyy Kangasalan Torikeskus Oy:n
purkaututtua yhtiöltä siirtynyt lainakanta yhteissummaltaan 8 226 354 euroa. Kunnan vuoden
2017 rahavarojen muutos toteutui 3,4 milj. euroa positiivisena, kun se edellisenä tilikautena
oli 3,2 milj. euroa.

Taseen loppusumma oli tilinpäätöshetkellä 226,1 milj. euroa, joka oli 2,9 milj. euroa enemmän
kuin edellisen vuoden lopussa. Taseen vastaavaa puolen merkittävin omaisuusosuus oli pysyviin
vastaaviin kuuluva aineelliset hyödykkeet, jotka olivat 140,6 milj. euroa ja 62,2 prosenttia taseen
loppusummasta. Sijoitusomaisuus oli 27,6 milj. euroa, vähennystä 0,5 milj. euroa edellisestä vuo-
desta, joka kohdistui osakkeisiin ja osuuksiin.

Taseen vastattavissa oma pääoma sisältää tilikauden ylijäämiä yhteensä 51,2 milj. euroa. Taseen
oma pääoma kasvoi vuoden aikana 3,7 milj. eurolla tilikauden ylijäämän ansiosta. Pitkäaikainen
vieras pääoma on 62,0 milj. euroa. Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin vuoden aikana 10,9 milj. eu-
rolla ja uusia lainoja nostettiin 10,5 milj. euroa.

Toiminnallinen tuloslaskelma osoittaa 5,7 milj. euron ylijäämää. Toiminnallinen rahoituslaskelma
osoittaa rahavarojen muutokseksi 2,1 milj. euroa.

Olelliset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Kangasalan kunnan luottamushenkilöorganisaatio uudistui 1.6.2017 lukien. Lautakuntien määrä
väheni kahdeksasta kuuteen. Lisäksi kuntaan jäi Kangasalan veden johtokunta ja tiejaosto. Työ-
terveyspalvelujen tuottamisvastuu kokonaisuudessaan siirtyi 1.1.2017 lukien Suomen Terveys-
talo Oy:lle. Kirjanpito- ja palkanlaskenta -palvelu siirtyi 1.1.2017 lukien KuntaPro Oy tuottamaksi.

Talouden tasapainottamisen arviointi

Esitystä talouden tasapainottamiseen ei tilikauden tuloksen perusteella tarvita, koska taseessa
on aikaisemmilta tilikausilta kertyneitä ylijäämiä yhteensä 51,2 milj. euroa.

HENKILÖSTÖ

Henkilöstönäkökulmaa tarkasteltiin vuoden 2017 henkilöstökertomuksen, sekä päälautakunnan ja henkilöstön haastattelujen perusteella.

Työterveyshuollossa on käynnistetty yhteistyö Suomen Terveystalo Oy:n kanssa. Työterveysyhteistyössä jatkettiin työkykyjohtamisen kehittämistä ja panostuksia sairauspoissaolojen vähentämiseen. Alkuvuodesta 2017 ennaltaehkäisevä toiminta on toiminut hyvin.

Tarkastuslautakunta kantaa huolta siitä, saadaanko tilatuille työterveyshuollon palveluille riittävästi vastinetta. Heikon lääkäritilanteen johdosta vastaanottoaikoja on ollut vaikea saada etenkin vuoden 2017 jälkimmäisellä puoliskolla. Palvelua saaneiden kokemusten perusteella työterveyspalvelujen sisältöön ja laatuun ollaan tyytyväisiä.

Töiden resursointi ja vakanssivähennykset ovat lisänneet painetta työhyvinvoinnille. Työnantajatolta tulee hyviä suunnitelmia ja työntekijät pääsevät osallistumaan työn kehittämiseen. Toteutuksen tasolla on kuitenkin koettu, että suunnitelmien toteuttaminen ei aina etene toivotulla tavalla.

Tehtäväkuvien laajentuessa työn vaatimukset kasvavat, mikä lisää myös tarvetta kouluttautumiselle. Henkilöstön koulutukseen pääsyssä on vaihtelua eri toimialoilla ja yksiköissä, mm. sijaisohje tiukentaa mahdollisuuksia päästä koulutuksiin. Pääasiassa kaupunki profiloituu työnantajana koulutusmyönteiseksi. Kehityskeskusteluja käytetään työkaluna vaihtelevasti ja niiden toteutuminen ja vaikuttavuus on paljon esimiehestä kiinni.

Valtuuston asettamat tavoitteet henkilöstön vähennykselle (58 vakanssia) vuosille 2015-2017 ovat ylittyneet merkittävästi (82 vakanssia). Vakanssien vähennyksen syynä ovat olleet palvelurakenteessa tapahtuneet muutokset sekä talouden säästötoimet. Tarkastuslautakunnan tekemien haastattelujen mukaan henkilöstön väheneminen heijastuu palvelun laatuun ja saatavuuteen.

Säästötoimenpiteiden vuoksi henkilöstön työmäärän kasvaessa ja tehtäväkuvien laajentuessa on pohdittava sitä, teetetäänkö henkilöstöllä sellaisia työtehtäviä, jotka eivät lähtökohtaisesti kuulu vakanssien mukaisiin tehtäväkuviin. Työntekijöille työajan joustoista on tullut työhyvinvointikysymys.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan työn resursoinnissa ja tehtäväkuvien määrittelyssä tulee huomioida palvelujen riittävän hyvä taso sekä henkilöstön työhyvinvointi.

Tarkastuslautakunnan tekemien haastattelujen mukaan henkilöstön väheneminen heijastuu palvelun laatuun ja saatavuuteen.

STRATEGINEN JA KONSERNIJOHTO

Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Valtuuston 10.4.2017 § 40 hyväksymä päivitetty konserniohje on tullut voimaan 1.6.2017. Konserniohjeen olennaisimpana muutoksena oli, että konserniyhtiöiden hallituksissa luovutaan varajäsenistä. Luottamushenkilökauden vaihtuessa järjestettiin konserniyhtiöissä ylimääräiset yhtiökokoukset hallituksen jäsenien nimeämiseksi. Uusi kuntalaki korostaa yhtiöiden hallitukseen valittavien yhteisön toimialan edellyttämää riittävää talouden ja liiketoiminnan asiantuntemusta. Kunnanhallitus huomioi ennen ohjauspäätöksensä hallitusvalinnoissa kunkin yhteisön sen hetkisen tilanteessa tarvittavan osaamisen. Kunnanhallitus hyväksyi keväällä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen noudatettavaksi koko kuntakonsernissa.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tulisi ottaa harkintaan, että hallituksen jäsenet valittaisiin varsinaisessa yhtiökokouksessa edellisen vuoden tilinpäätöksen hyväksymisen jälkeen. Tällöin tilikauden aikana tehtävään valittu hallitus voisi hoitaa tehtävänsä loppuun saakka kyseisen tilikauden osalta.

Elinkeinotoimi

Toiminnallinen tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan arvio
Kuntouttavan työtoiminnan lisääminen vähintään 100 paikalla, nykytaso 300 paikkaa	Työtoimintasopimuksia on tehty 521.	 Tavoite on ylittynyt
Kunnan talous pidetään ylijäämäisenä suunnitelmakaudella	Vuoden 2017 tilinpäätöksen tulos on 11,7 milj. euroa ja taloussuunnitelma vuosille 2018 - 2020 on laadittu vuosittain ylijäämäiseksi.	
Henkilöstökustannusten hallinta: vakituista henkilökuntaa vähennetään tarvittavin neuvottelumenettelyin vähintään 58 vakanssia vuosina 2015 – 2017.	Vuosina 2015 - 2016 on jätetty täyttämättä yhteensä 48 vakanssia. Valtuuston vuonna 2014 päättämästä vähennystarpeesta kohdennetaan vuodelle 2017 vähintään 10 vakanssia (kh 28.11.2016 § 343). Vakanssien määrä vähenee myös tuotanto- ja toimintatapamuutosten seurauksena. Siten kunnanhallitus on päätöksellään määritellyt vähennystarpeeksi yhteensä vähintään 21 vakanssia. Vuonna 2017 vähennettiin yhteensä 34 vakanssia (säästötoimenpiteet sekä palvelurakennemuutos).	 Tavoite ylittyi. Tarkastuslautakunnan tekemien haastattelujen mukaan henkilöstön väheneminen heijastuu palvelun laatuun ja saatavuuteen.
Työyhteisöjen hyvinvoinnin ja tuloksellisuuden lisääminen	Työpaikat ovat laatineet työhyvinvointikyselyn perusteella toimintasuunnitelmat. Toimenpiteiden seuranta toteutettiin syksyllä. Kunnan henkilöstölle järjestettiin infotilaisuudet liittyen sote- ja maakuntauudistukseen. Henkilöstöpalvelut on osallistunut Pirkanmaan sote- ja maakuntauudistuksen valmistelutyöhön. Käynnistettiin työterveyshuoltoyhteistyö uuden työterveyshuoltotoimijan, Suomen Terveystalo Oy:n kanssa, kehitettiin menettelytapoja ja käytiin	

	läpi työkykyjohtamisen toimintamalli. Jatkettiin työterveysyhteistyössä toimenpiteitä työkykyjohtamisen kehittämiseksi ja sairauspoissaolojen vähentämiseksi. Valmisteltiin mukautetun työn toimintamalli.	
--	--	--

Syventäviä näkemyksiä strategiasta, konsernijohdosta ja taloudesta alkaneen valtuustokauden osalta

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan työhyvinvoinnin kehityksessä suunta on hyvä. Kuitenkaan sote-keskuksen työhyvinvointi ei ole parantunut merkittävästi. Eri palvelukeskusten haastattelujen ja henkilöstökertomuksen tilastojen pohjalta tarkastuslautakunta toteaa, että ponnisteluja työyhteisöjen työhyvinvoinnin parantamiseksi tulee jatkaa edelleen. Henkilöstöresursseja tulisi lisätä sinne missä tarve on suurin. Kehityskeskusteluissa ja työhyvinvointikyselyissä esiin nousseisiin teemoihin tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Työterveyshuollon palveluun ollaan pääasiassa tyytyväisiä, mutta lääkärin vastaanottoaikojen vaihteleva saatavuus on jättänyt negatiivisen kuvan palveluun pääsemisestä.

SOSIAALI- JA TERVEYSKESKUS

Toiminnallinen tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan arvio
Painopistettä siirretään ennalta ehkäiseviin ja toimintakykyä ylläpitäviin palveluihin	<p>Voimaa vanhuuteen -hanke yhteistyössä liikuntapalvelujen kanssa, liikunta- ja vesijumpparyhmät ikäihmisille ovat käynnistyneet (4 ryhmää). Lisäksi on koulutettu seitsemän VertaisVeturia vetämään ikäihmisten liikuntaryhmiä.</p> <p>Vanhuspalvelujen rakenneuudistukseen liittyvä tehostetun kuntoutuksen/ kotikuntoutuksen toiminta on käynnistynyt fysioterapeutin ja lähihoitajan toimesta. Asiakkaita on ollut 23.</p> <p>Hyvinvointikotikäynnit on toteutettu halukkaille yli 80-vuotiaille yhteistoiminta-alueen asukkaille (Kangasala 23, Pälkäne 6).</p> <p>Työttömien terveystarkastukset ovat käynnistyneet alkuvuodesta 2017 Rekolan työpajalla.</p> <p>Perheesi parhaaksi -toimintamalli on otettu käyttöön. Toiminnassa ovat mukana kaikki alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä kanssa työskentelevät tahot. Uutena mukaan on liittynyt suun terveydenhuollon palvelut.</p> <p>Neppis-valmennus (neuropsykologisesti oireilevien lasten valmennus) toimii, valmennuskertoja on toteutunut 131.</p>	
Kuntalaisten osallisuutta lisätään ja yhteistyötä järjestöjen kanssa tiivistetään	<p>Sosiaali- ja terveyskeskuksen asiakasraati on kokoontunut neljä kertaa ja kehittänyt mm. Suuntima-työkalun (tunnistaa asiakkaalle soveltuvimman asiakkuuspolun) esitettä sekä sen jäsenet ovat olleet mukana vanhuspalveluiden ja sosiaali- ja perhepalveluiden kehitystyössä.</p> <p>Vanhus- ja vammaisneuvostot on valittu ja ne toimivat uuden kuntalain mukaisesti. Vanhusneuvosto on kokoontunut vuonna 2017 4 kertaa ja vammaisneuvosto 4 kertaa.</p> <p>Vanhuspalveluissa ovat toimineet asukasryhmät (runo-, laulu-, tanssiryhmiä, lukupiirejä, hartaushetkiä) ja vapaaehtoiset ovat järjestäneet asukkaille ulkoilua (64 kertaa), kävelyryhmiä (viikoittain), tuolijumppaa ja kuntosaliryhmiä (161 kertaa) sekä eläinvierailuja (14 kertaa). Lisäksi on koulutettu 7 VertaisVeturia ikäihmisten liikuntaryhmien ohjaajiksi.</p> <p>Terveyskeskuksen sairaalaosasto on ollut 2017 alkuvuodesta mukana yhteistyössä seurakunnan kanssa kouluttamassa uusia vapaaehtoisia kuntalaisia kotisaattohoidon tukihenkilöiksi.</p>	
Nuorten hyvinvointia edistetään monialaisena yhteistyönä	<p>Opiskeluterveydenhuoltoon siirtynyt terveyskeskuspsykologi on nuorten tavattavissa päivittäin ja lisäksi mukana oppilaitoksen yhteisöllisen hyvinvoinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.</p> <p>Lastensuojelun sosiaalityöntekijät ja nuorisopsykiatrinen työryhmän ovat pitäneet yhteisiä asiakasneuvotteluja nuorten palvelutarpeen arvioinnin tehostamiseksi. Kehitystyön pohjalta yhteydenotot puolin ja toisin tapahtuvat aiempaa varhaisemmin ja konsultaatiokäytännöt ovat tehostuneet.</p>	

<p>Teknologiaa hyödynnetään ja vuorovaikutteista sähköistä asiointia lisätään</p>	<p>Raisoft-net on otettu käyttöön vanhuspalveluissa vuoden 2017 alussa, ja kaikki toimintakykyarviot on tehty välittömästi asiakkaan luona joulukuusta lukien.</p> <p>Toiminnan ohjaus ja optimointi -työkalu otettiin käyttöön koko kotihoidossa 10.4.2017. Tavoitteena on yhdenvertaista asiakkaalle tarjottavaa kotihoitoa. Vaikuttavuus on syntynyt myös henkilöstön työpanoksen tehokkaampana käyttönä ja ulkopuolisten sijaisten tarpeen vähentymisenä 900 tunnilla vuoteen 2016 verrattuna. Tämän kustannusvaikutus on ollut 38 000 €.</p> <p>Kuntalaisen sähköisen asioinnin käyttöönoton on käynnistetty terveydenhuollon potilastietojärjestelmätoimittajan kanssa. Projektin eteneminen hidastui syksyllä Suomi.fi- tunnistautumiseen liittyvistä haasteista johtuen. Myös henkilöstövaihdokset ovat hidastaneet sähköisen asioinnin palvelujen käyttöönottoa, eikä järjestelmiä saatu käyttöön suunnitellusti vuoden 2017 aikana.</p> <p>Sähköinen asiointi Effica-Omapalvelu otettiin käyttöön vammais- palveluhakemuksissa 1.2.2017. Sähköisiä hakemuksia on tullut 20 kpl.</p>	
<p>Palvelutuotannon kokonaiskustannukset ovat kilpailukykyisiä seudullisesti ja kunnan kokoluokassa</p>	<p>Lastensuojelussa kiireellisiä sijoituksia on tehty 46 ja talousarvioon varattu määräraha tältä osin ylittyi 1,3 M€:lla. Sijoitusten määrä kasvoi 92 %:a vuodesta 2016. Vastaava ilmiö on ollut myös seutukunnan muissa kunnissa. Sijoituksiin johtaneista syistä on tehty selvitys, mutta yksittäistä selittävää tekijää ei ole löydetty.</p> <p>Vammaispalvelujen kokonaiskustannukset ovat nousseet voimakkaasti viime vuosina. erityisesti henkilökohtaisen avun osalta, minkä kustannukset ovat olleet suuret myös seutukunnallisessa vertailussa. Kilpailutuksessa (STL 2/2017) on pystytty vaikuttamaan kustannuskehitykseen vähentävästi. Seudullisesti on ryhdytty laatimaan kriteerejä vammaispalveluettuuksien myöntämiseksi asiakkaiden yhdenvertaisuuden varmistamiseksi ja kustannuskehityksen hillitsemiseksi.</p> <p>Ikäihmisten laitoshoidon kustannukset ovat vähentyneet 537 000 euroa vuodesta 2016.</p>	
<p>Palvelurakennetta ja palvelutuotantotapoja uudistetaan lisäämällä avopalveluita, kotiin vietäviä palveluita ja matalan kynnyksen palveluita</p>	<p>Palvelurakennemuutostyö etenee. Rekola-kodon toiminta on lopunut ja asiakkaat ovat siirtyneet uuteen Riku II -ryhmäkotiin. Kotihoidon työntekijäresurssia on Kangasalan tiimeissä vahvistettu 8 hoitajalla kesästä 2016 alkaen.</p> <p>Kotihoidon asiakas- ja käyntimäärät ovat yhteistoiminta-alueella vähentyneet. Kotihoidon asiakasmäärä on ollut Kangasalla: 795: -9 %, (v. 2016: 822). Pälkäneellä 247: -10,5 % (v. 2016: 276). Käyntimäärät ovat olleet Kangasalla 185 569, -1,7 % (v. 2016: 188 791) ja Pälkäneellä 46 674, -1,9 % (v. 2016: 47 575).</p> <p>Ikäihmisten perhehoito on alkanut Kangasalla (3 asiakasta on käyttänyt palvelua lyhytaikaishoitona).</p> <p>Terveyskeskussairaala toimii täydellä käyttöasteella, kuormitusprosentti on yli 100 %:a (pl. heinäkuu), henkilöstömitoitus 0,76. Keskimääräinen hoitoaika noin 10 vuorokautta.</p> <p>Kotisairaalan toiminta on vakiintunut koko yhteistoiminta-alueella.</p>	

	<p>Psykiatrisia sairaalahoitopäiviä ei ole pystytty vähentämään. Erikoislääkäriyöpanosta on psykiatrian poliklinikalle saatu rekrytointia, mutta koko vuoden ajan yksi vakanssi on ollut täyttämättä.</p> <p>Aikuissosiaalityön ryhmämuotoisen sosiaalisen kuntoutuksen ryhmän on pitänyt aloittaa marraskuussa.</p> <p>Kehitysvammahuollon uuden asumisyksikön, Kuussalongin, kaikki paikat ovat täynnä.</p>	
--	---	--

Syventäviä näkemyksiä sosiaali- ja terveyskeskuksen osalta

Perheesi parhaaksi -toimintamalli on otettu käyttöön vuoden 2017 aikana.

- **Tarkastuslautakunta pyytää selvitystä, onko toiminta vastannut odotuksia ja minkälaisia tuloksia sillä on saatu aikaan.**

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan nuorten hyvinvointia edistävä monialainen yhteistyö sisältää suppean joukon toimijoita ollakseen monialaista yhteistyötä.

- **Miten sote-keskuksen monialainen yhteistyö toimii muiden toimijoiden, esimerkiksi seurakuntien ja koulujen kanssa?**

Sosiaali- ja terveyskeskuksen yhtenä tavoitteena on ollut, että palvelutuotannon kokonaiskustannukset ovat kilpailukykyisiä seudullisesti ja kunnan kokoluokassa. Tarkastuslautakunnan mielestä tavoitteen toteuma ja seudullinen sekä kokoluokkavertailu eivät käy riittävästi ilmi toimintakertomuksen selostuksesta.

Palvelurakennetta ja palvelutuotantotapoja oli tavoitteena uudistaa lisäämällä avopalveluita, kotiin vietäviä palveluita ja matalan kynnyksen palveluita. Kuitenkin asiakas- ja käyntimäärät ovat vähentyneet edellisvuodesta. Matalan kynnyksen palveluista ei ole tuotu esille tavoitteen toteumaa.

Toiminnallinen tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan arvio
Lapsia ja nuoria tuetaan varhaisessa vaiheessa	Nuorisotyössä ohjaajat ovat päivystäneet ja olleet nuorten tukena yläkouluilla viikoittain. Perusopetuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin saatiin jatkoavustusta 142 000 €. Perheesi parhaaksi toimintamallia juurrutettiin osaksi arjen toimintaympäristöjä.	
Nuorten syrjäytymistä ehkäistään	Nuoriso-ohjaajat ovat hoitaneet 7 lk:n ryhmätyöt elokuussa. Ohjaajat ovat myös vetäneet oppilashuollollisia ryhmiä. Syksyllä 2017 toteutettiin onnistuneesti liikkuvan nuorisotyön kokeilu Wauto-auton voimin. Kokeilu paikkasi osittain syyskauden suljettuna ollutta Ruutanon nuorisotilaa.	
Uusien opetussuunnitelmien juurruttaminen koulujen toimintaan	Opettajat ovat aktiivisesti osallistuneet aiheeseen liittyvään koulutukseen, mm. Osakkeen ja Opetushallituksen koulutukset sekä kunnan veso-koulutus. Tutor-toiminta kouluilla on alkanut syksyllä 2017 (seitsemän tutor-opettajaa). Oppimisen arviointia kehittävä työryhmä aloitti toimintansa syksyllä 2017.	
Varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen valtakunnallisten perusteiden pohjalta	Uusi kunnan varhaiskasvatussuunnitelma on hyväksytty kasvatus- ja opetuslautakunnassa toukuussa 2017 ja suunnitelma on otettu käyttöön kunnassa.	
Lasten ja nuorten kulttuurikasvatus-toimintaa vahvistetaan	Kulttuurikasvatussuunnitelman mukaista toimintaa on toteutettu päiväkodeissa ja kouluissa esim. toiminnallisia käyntejä Kimmo Pyykkö museoon, kirjastokäyntejä, tanssipaja 5. luokille ja 5-vuotiaiden konsertti Kangasala-talossa 6.2.	
Varhaiskasvatuksen prosessien digitalisointi	Titania-työvuorosuunnittelujärjestelmä on otettu käyttöön koko varhaiskasvatuksen palvelualueella (paitsi perhepäivähoidossa) vuoden 2017 aikana.	
Esiopetuksen ja joustavan koulun aloituksen kehittäminen	Kolme sivistyskeskuksen esimiestä laatii joustavan koulunaloituksen mallia opinnäytetyönään esimiesvalmennuksessa. Tavoitteena on ottaa malli pilotti-kohteissa käyttöön 2018 elokuun alusta.	
Kirjastopalveluiden saavutettavuutta parannetaan omatoimikirjasto-konseptilla	Vatjalan kirjaston omatoimiset aukioloajat on otettu käyttöön syyskuussa 2017.	
Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden yhteistyötä Kangasala-talon kanssa kehitetään edelleen	AVI-hankeavustusta on haettu kirjaston ja Kangasala-talon Kohtaamispaikkana Kangasalan kulttuurikortteli -yhteishankkeelle. Rahoitus selviää keväällä 2018.	

Syventäviä näkemyksiä sivistyskeskuksen osalta

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan sivistyskeskuksen toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet pääsääntöisesti hyvin. Liikkuvan nuorisotyön kokeiluna ollut Wauto-auto on saanut positiivista palautetta.

TEKNINEN KESKUS

Toiminnallinen tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan arvio
Julkisten ulkotilojen ja verkostojen kehittäminen	Kirkkojärven luontopolun perusparannusta jatkettu. Tekonurmikenttä, Pikkolan pallokenttä ja tapahtumakenttä valmiit.	
Kuntakeskuksen elinvoiman vahvistaminen	Uimahallin alueen ja torin kaavamuutos hyväksytty. Uimahallin laajentaminen aloitettu. Keskustan yksityiset kehittämishankkeet käynnistymässä.	
Ruskon alueen kehittäminen seudullisesti merkittäväksi työpaikka-alueeksi	Alueelta on hankittu noin 100 ha raakamaata. Laadittu selvityksiä kaavoitusta varten.	
Maapoliittisten toimien kohdentaminen taajamarakenteen eheyttämiseen	Maapoliittinen ohjelma päivitetty täydennysrakentamista painottavaksi. Ilkon ja Vatialan aluetta kehitetty asemakaavoin ja maankäyttösopimuksin.	
Asemakaavavarannon kasvattaminen ja laadukkaan ja kohtuuhintaisen asuntotuotannon edistäminen	Käynnistetty tontinjakoprojekti, jolla pyritään saamaan yksityistä maata tehokkaan pientalorakentamisen piiriin. Nauhataajaman eheyttävää asemakaavoitusta jatkettu.	
Sähköisten lupaprosessien ja osallistumismenetelmien käyttöön otto	Lupapiste otettu käyttöön ympäristö- ja rakennusvalvonnassa.	

Syventäviä näkemyksiä teknisen keskuksen osalta

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan teknisen keskuksen toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet hyvin.

YLEISIÄ KEHITTÄMISEHDOTUKSIA

Kangasalan kaupungin toiminnalliset tavoitteet ovat lähtökohtaisesti hyviä. Suuri osa tavoitteista on yleisluontoisia ja vaikeaselkoisia, jolloin niiden toteutumista on vaikeaa arvioida. Tavoitteilla pitää olla toimintaa ohjaava vaikutus. Tarkastuslautakunta esittää kehittämissuunnitelmaksi tavoitteiden selkiyttämistä ja määrän supistamista, jotta tavoitteiden seuranta paranisi.

Tarkastuslautakunnan haastatteluiden perusteella kaupungin työntekijöillä on palvelukeskuksesta riippumatta haasteita hallita työkuormaa. Kaupungin tulisi asettaa selkeämmät tavoitteet työhyvinvointiin, työnkuvaukseen ja työntekijöiden työkuorman hallittavuuteen ja mitattavuuteen.

Tarkastuslautakunta kantaa huolta saadaanko tilatuille työterveyshuollon palveluille riittävästi vastinetta. Lautakunta esittää, että kaupunki varmistaa työterveyshuollon täyttävän asetetut tavoitteet.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS VALTUUSTOLLE

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2017 valtuuston käsiteltäväksi. Tarkastuslautakunta esittää, että valtuusto pyytää arviointikertomuksessa julkituoduista kysymyksistä, havainnoista ja suosituksista vastaukset kaupunginhallitukselta ennen talousarviokäsittelyä. Kaupunginhallituksen käsittelyn jälkeen vastaukset tulee toimittaa tiedoksi valtuustolle ja tarkastuslautakunnalle.

KANGASALAN TARKASTUSLAUTAKUNTA

Kangasalla 22. päivänä toukokuuta 2018

Tommi Rönö
puheenjohtaja

Sina Sokallio
varapuheenjohtaja

Harri Hanweg
jäsen

Annina Airola
jäsen

Sari Uskalinmäki
jäsen

Harri Kekki
jäsen

Liikka Nikkinen
jäsen